

«Skola, kādu to vēlamies»

Noslēguma konference diskusiju ciklam
mazākumtautību skolās

LR Saeima
2018.gada 2.marts

Skola, kādu to vēlamies

Skola 2030 mērķis

ir ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Skola 2030 vīzijā

jaunietis kļūst par mērķtiecīgu un lietpratīgu savas profesionālās nākotnes veidotāju, kurš izsvērti līdzdarbojas sabiedrības dzīvē, sadarbojas, ir Latvijas patriots; ir padziļinājis zināšanu sabiedrībā pieprasītas zināšanas, prasmes un attieksmes atbilstoši saviem mērķiem; inovatīvi un produktīvi strādā tautsaimniecības izaugsmei, labklājīgas, ilgtspējīgas valsts un pasaules veidošanai.

Neatkarīgās izglītības biedrības mērķis

ir apvienot izglītības profesionāļus jēgpilnu pārmaiņu īstenošanai vispārējā izglītībā Latvijā politiskajā, sistēmiskajā, institucionālajā un indivīda līmenī.

Lai pārmaiņas veiksmīgi realizētu,

NIB rīkojusi diskusijas un lekcijas par aktuāliem jautājumiem daudzās Latvijas skolās:

- diskusijas un lekcijas par *Millenium* paaudzi reģionos (2015.-2016.gads);
- 2017./2018. mācību gadā ar *British Council* pārstāvniecības Latvijā atbalstu NIB rīkoja 9 diskusijas mazākumtautību skolās visa Latvijā.

9 diskusijas “Skola, kādu to vēlamies” un 9 lekcijas par *Millenium* paaudzi mazākumtautību skolās visā Latvijā

- ▶ Kopumā piedalījās 310 pedagogu;
- ▶ Lekciju augsti novērtējuši 92% dalībnieku (8-10 balles);
- ▶ Diskusiju augsti novērtējuši 83% dalībnieku (8-10 balles).

Ko dalībnieki ieguva no lekcijas un diskusijas:

- ▶ teicamu teorētisko pamatojumu par mūsdienu bērnu domāšanu;
- ▶ izpratni par dažādu paaudžu domāšanas un rīcības atšķirībām;
- ▶ lika domāt par sadarbības trūkumu skolas – pašvaldības - valdības līmenī;
- ▶ jaunas idejas, lai nonāktu līdz skolai, kādu to vēlamies.

“

Dalībnieku ieteikumi diskusiju organizatoriem, kas palīdzētu sasniegt mērķi – 21.gadsimtā bērnam piemērota skola

▶ *Kopumā dalībnieki atzīst, ka šādas diskusijas ir ļoti nepieciešamas, ka Latvijas izglītības sistēmā pārmaiņas notiktu veiksmīgāk, ja katram pedagogam būtu iespēja tikt uzklusītam un atbildīgi iesaistīties.*

- ▶ *Diskusijās izvirzītie priekšlikumi ir jāvirza tālāk izglītības sistēmas pilnveidei.*
- ▶ *Jāorganizē lekciju ciklu par skolēnu vajadzībām, jo viena lekcija un diskusija ir par maz.*
- ▶ *Diskusijās jā piedalās ne tikai pedagogiem, bet arī valdības un pašvaldības pārstāvjiem un speciālistiem.*
- ▶ *Diskusijās jāiesaista arī skolēni, vecāki un citi.*

”

Mūsdienīgas izglītības izaicinājumi / *paaudžu pētījumu* konteksts

Kas jāņem vērā, lai iegūtu skolu, kādu to vēlamies:

Ceļš uz tādu izglītību,

kur skolēns mācību procesā iegūst 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes;

«Y» un «Z» paaudze -

mainās bērni un viņu vajadzības;

Fiziskā vide

gan sadzīvē, gan skolā tiek paplašināta ar digitālo vidi (*From “place” to “space”*);

Skolotāja lomas maiņa –

mainīt fokusu no zināšanās centrētas uz lietpratībā ievirzītu mācību procesu, lai īstenotu skolēncentrēto pieeju izglītībā pēc būtības.

Millenium paaudzes raksturojums un *Skola, kādu to vēlamies.*
Lekcija, diskusija un apņemšanās

1. Ko es / mēs
šobrīd skolā jau
darām?

2. Ko es / mēs
varētu darīt
citādi?

3. Ko es / mēs
varētu konkrēti
izdarīt
- Skolas /
Pašvaldības /
Valsts līmenī?

1. Ko es / mēs šobrīd skolā jau darām?

Pedagogu jaunā pratība:

mācību uzdevumu maiņa ceļā uz skolēnu lietpratību; pedagoga lomas maiņa no “vizinošā pamācītāja” uz konsultantu, mūsdienīgu mācību metožu izmantošana: interaktīvās un pētnieciskās u.c. metodes; digitālo mācību līdzekļu jēgpilna izmantošana, sadarbības modeļu paplašināšana (skolotājs, skolēns, vecāki, uzņēmēji, absolventi), lokālo materiālu un situācijas izmantošana mācību vielas apgūvē, darba individualizācija un diferenciacija u.c.

IKT un vizualizācija – TOP mācīšanās valoda: interneta jaudas nodrošināšana daudzveidīgām iespējām, runājošās sienas, plakāti, infografikas, atmiņu kartes, IKT uzlabošana (ar jēgu), robotika, 3D klases.

Fiziskās mācību vides maiņa

mācīšanās ārpus klases un skolas sienām, fleksibls, dinamisks klases izkārtojums, “mīkstā klase”, puffi – komunikācija, darboties prieks svešvalodā, 2 dienu vides mācību ekspedīcijas ar nakšņošanu u.c.)

Emocionālās vides atvērtība un sadarbība

dažādi viedokļi, mācīšanās bilingvāli un trilingvāli, pat 4 valodās, projekti par līderību skolēniem, stereotipu maiņa, ka skolotājs ir absolūtās patiesības lektors, emocionālais līdzpārdzīvojums, mācoties skolēnam pašam u.c.

2. Ko es / mēs varētu darīt citādi?

- ▶ Uzlabot pārmaiņu komunikāciju / vadību visos līmeņos;
- ▶ Mainīties pašiem, nevis mēģināt mainīt bērnus;
- ▶ Skolotāja prestiža celšana, sadarbojoties skolai, ģimenei, kopienai – profesionalitāte, cilvēcība, LV vēstnieks klasē;
- ▶ IKT jēgpilns izmantojums (ne tikai rīki, bet arī saturs un prasmes);
- ▶ Apgūt arvien jaunas mācību metodes;
- ▶ Mainīt filozofiju (caurvijas, vērtības);
- ▶ Pedagogi – trūkst kvalitatīvu pedagogu (nepieciešams ilgtermiņa plāns);
- ▶ Pedagogu savstarpējā mācīšanās, pedagogu meistarklases;
- ▶ Vērtēšanas sistēmas maiņa (t.sk. eksaminācija).

3. Ko es / mēs varētu konkrēti izdarīt skolā un reģionā: Dalībaskolu apņemšanās.

- ▶ Mainīt savu attieksmi (pret pārmaiņām, metodēm);
- ▶ Konstatējums: 50% nodarbību joprojām ir ar “20.gadsimta domāšanu” (tas jāmaina);
- ▶ Reorganizējot skolas un apvienojot klases, pašvaldībām rūpīgi jāizvēlas skolotāji;
- ▶ Telpām un mēbelēm jābūt atbilstoši 21.gs.;
- ▶ Mērķtiecīgi jāsadarbojas ar augstskolu docētājiem utt. + jāparedz tam finanses;
- ▶ Skolēnu skaits klasē (18-25), ja ir iekļaujams bērns, tad 15 skolēnu klasē.

3. Ko es / mēs varētu konkrēti izdarīt valsts mērogā: Dalībaskolu apņemšanās.

- ▶ Modernizēt kabinetus (daudzi dalībnieki min «*Tīģera lēcienus*» un salīdzina situāciju ar Igauniju);
- ▶ 3D klases un digitālie mācību līdzekļi;
- ▶ Satura reforma jānoklāj ar mācību līdzekļiem (ja paliks kā ir, ka pašvaldība visu finansē, tad bagātajās pašvaldībās būs labi panākumi, bet citur – vāji);
- ▶ Skolotāju tālākizglītības plāns saistībā ar 21.gs.prasmēm;
- ▶ Jauno skolotāju sagatavošanas plāns (valsts apmaksātas studijas, konkurss labākajiem studentiem + 5 gadi jāatstrādā, *mentorings*, ideoloģijas maiņa skolotāju sagatavošanā);
- ▶ Stiprināt skolu direktoru institūciju (atlasīt spēcīgākos kandidātus, veidot direktoru kolēģiju, ieviest rotāciju);
- ▶ Mazāk kontrolēt pedagoģisko procesu, vairāk kontrolēt rezultātu;
- ▶ Mazināt birokrātiju, vairāk uzticēties skolotājiem un direktoriem;
- ▶ Vairāk jāskaidro reformu būtība un nepieciešamība (komunikācija);
- ▶ Kļūdas teritoriālajā plānojumā novedušas pie mazo skolu ķīlnieku statusa – mainīt teritoriālo plānojumu.

Kādus izaicinājumus un kādus risinājumus dalībiskolas izceļ, projektam noslēdzoties?

Izaicinājumi, kas traucē skolām piepildīt apņemšanos strādāt citādi:

- ▶ Pedagogi ir pārslogoti, strādā vairākās skolās, viņiem pietrūkst laika ieviest jauninājumus, vieglāk ir novadīt tradicionālo stundu;
- ▶ Klasēs, kurās ir 30 skolēnu, ir gandrīz neiespējami strādāt "pa jaunam".

Risinājumi valstiskā mērogā:

- ▶ Nodrošināt ikvienam skolēnam iespēju saņemt individuālu pieeju (mazināt skolēnu skaitu klasēs un nodrošināt optimālu atbalsta personālu);
- ▶ Nodrošināt 21.gs. atbilstošu mācību vidi;
- ▶ Nodrošināt adekvātu pedagogu atalgojuma sistēmu, tai skaitā atbalsta personālam, lai nepieļautu pārtslodzi un arī veicinātu tālākizglītošanos;
- ▶ Paaugstināt skolotāju profesionālo kvalifikāciju latviešu valodas pilnvērtīgai izmantošanai skolās, kurās šobrīd mācās krievu valodā vai bilingvāli;
- ▶ Veicināt sadarbību valsts un pašvaldību institūciju starpā, paaugstinot atgriezeniskās saites lomu.

Secinājumi diskusiju cikla noslēgumā:

1. Visās skolās Latvijā, neatkarīgi no mācību valodas, pedagoģiskās problēmas ir vienas un tās pašas. Lai veicinātu vienotas pedagoģiskās telpas pastāvēšanu Latvijā, nepieciešams sarunāties ar visu skolu pedagogiem: Rīgā, Pierīgā, reģionos, novados, lielās skolās un mazās, skolās ar valsts valodu kā mācību valodu vai mazākumtautību skolās.

Neakcentēt mūsu atšķirības
(vēsturiskās, domāšanas, tehnoloģiju);

Bērni jau zina daudzas valodas
(parādās dati, ka pat 4-5 valodas),
viņi ir gatavi pārmaiņām un vairāku
valodu lietojumam.

Diskusijās izskanējušās
atsauces uz
mazākumtautību skolu
specifiku:

- Meistarīga un gudra IKT izmantošana, jēgpilna integrācija mācību procesā;
- Digitālo mācību līdzekļu (DML) pieaugošais izmantojums;
- Mācību procesā akcents ir uz skolēna mācīšanos, iedziļināšanos, sevis kontroli, atbildību ceļā uz sasniedzamu rezultātu;
- Skolotāja lomas maiņa pēc būtības, mainot fokusu no dominējošās personas «klases priekšā» uz personības izaugsmes konsultantu «klases vidū».

2. KONSTATĒJĀM,
ka skolotāji ir
optimistiski, minot
daudzus piemērus,
kas jauns un citāds
skolās jau notiek, taču
pa īstam jaunais
mūsdienu skolās ir:

- Kā un kad tieši notiks skolotāju kvalifikācijas pilnveide visās skolās? Kā valsts plāno to organizēt un apmaksāt?
- Kad un cik lielā mērā būs nodrošināta jauno mācību materiālu pieejamība no IZM, VISC (jaunu autormateriālu veidošana, vienotas DML platformas nepieciešamība)?
- Kā reāli mācību procesu skolas organizēs “pa jaunam”: stundu saraksts, skolotāju sadarbība, savstarpēja vienošanās.
- IKT – JAUNS MĀCĪŠANAS UN MĀCĪŠANĀS LĪDZEKLIS. Kā panākt reālu un jēgpilnu tehnoloģiju klātbūtni mācību procesā?

3. KONSTATĒJĀM neziņu un konkrētas šaubas reformas kontekstā:

JAUNS IZGLĪTĪBAS SATURS UN STANDARTS – DOKUMENTI

JAUNS SATURS SKOLA 2030 – TIEK VEIDOTS

JAUNS STANDARTS SKOLA 2030 – TIEK
VEIDOTS

PILOTPROJEKTĀ SKOLA 2030 SAGATAVOTAS 100
SKOLAS – NAV SKAIDRS PAR PĀRĒJĀM 600 SKOLĀM

IR SKOLA 2030 SOLĪJUMS SAGATAVOT MĀCĪBU
MATERIĀLUS – TRŪKST PRECĪZAS INFORMĀCIJAS

LIETPRATĪBA- 21.GS.PRASMES SKOLĒNIEM UN SKOLOTĀJIEM

IZDOŠANĀS ATKARĪGA NO PEDAGOGU
GATAVĪBAS REALIZĒT JAUNO PIEEJU

PEDAGOGU SAGATAVOTĪBA

VISU SKOLU PEDAGOGU TĀLĀKIZGLĪTĪBAS
NODROŠINĀŠANA SAISTĪBĀ AR JAUNO SATURU –
TRŪKST PLĀNA UN PRECĪZAS INFORMĀCIJAS

IKT – JĒGPILNA TEHNOĻĪJU INTEGRĒŠANA MĀCĪBU PROCESĀ

- JĒGPILNU TEHNOĻĪJU INTEGRĀCIJU VAR SASNIEGT,
TIKAI APVIENOJOT UN PARALĒLI REALIZĒJOT VISUS 3
ASPEKTUS:
- 1. SKOLU FIZISKA NODROŠINĀŠANA AR TEHNOĻĪJĀM
(IERĪCES + INTERNETS)
- 2. SKOLOTĀJU MEDIJPRATĪBAS UN DIDAKTISKĀS
PRATĪBAS VEICINĀŠANA;
- 3. DML – DIGITĀLIE MĀCĪBU LĪDZEKĻI
NEPIECIEŠAMI DATI UN APRĒĶINI

FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

SKOLOTĀJU ATALGOJUMA
PALIELINĀŠANA – IZM IR ALGU
PAAUGSTINĀŠANAS GRAFIKS .

- INTERNETA NODROŠINĀŠANA VISĀS SKOLĀS . NIB ĪSTENOŠANA
- ĪSTENOŠANA PROJEKTS «PAR DIGITĀLO MĀCĪBU LĪDZEKĻU PIEEJAMĪBU UN IZMANTOŠANU VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS MĀCĪBU SATURA NODROŠINĀŠANAI» (IZM 01-07.3.07/33) LIECINA, KA NO APTAUJĀTAJĀM 228 SKOLĀM INTERNETS PILNĪBĀ IR PIEEJAMS 74,4% , DAĻĒJI PIEEJAMS 21,1% UN NAV PIEEJAMS 4,5% SKOLU
- DATORU, DISPLEJU, PROJEKTORU, PRINTERU U.C. TEHNOĻĪJU NODROŠINĀŠANA VISĀM SKOLĀM - NEPIECIEŠAMI DATI UN APRĒĶINI
- JAUNO SKOLOTĀJU SAGATAVOŠANAS PLĀNS - NEPIECIEŠAMI DATI UN APRĒĶINI
- SKOLOTĀJU TĀLĀKIZGLĪTĪBAS PLĀNS - NEPIECIEŠAMI DATI UN APRĒĶINI
- DML IZSTRĀDE UN PLATFORMAS NODROŠINĀŠANA SISTĒMISKĀ LĪMENĪ